

„Застава“ налази сваки дан двапут, а недељом сваког дана два пута, а недељом сваког дана два пута, а недељом сваког дана два пута.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

Издање „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

Нови тројни савез у изгледу.

Немачки цар Вилхелм не може да мирује, откако је Немачка у мароканском питању остала усамљена. Немачка је водила главну реч у великој политици. Што је она хтела, то се већином догађало, али ето догрдило је Европи и удари Немачку по прстима снажно. Осамљеност Немачке у мароканском питању истресило је немачку дипломатију. Ова осамљеност никако се не свиди немачкој дипломатији и она се окреће на све стране, да нађе савезнике.

Истина Аустро-Угарска је била изврстан помоћник Немачкој, али саме ове две велесиле не могу да се одуру осталим удруженим европским државама. Енглеска се у своје време хвалила својом сјајном осамљеношћу. Она би и сада могла лакше него ма која друга држава да буде осамљена, па ипак је тражила савезнике не само у Европи, него и у Азији. У Јапону је нашла угодно оруђе да ослаби Русију. Сад кад је са Русијом свршила, тражи начина да ослаби и Немачку. Јаку Немачку не може да трпи Енглеска већ и за то, што јој Немачка постаје опасан конкурент. Зато енглеска дипломатија тражи зближење са Француском — и није много требало прошле године, па да се Француска и Немачка потуку. Не знамо да ли би се и Енглеска уплела у тај рат. Можда би остала и неутрална, али да би Енглеска највише користи имала од тога рата, то је очевидно.

Немачка не верује изјавама енглеских министара, који тврде, да Енглеска неће никога да напада. Она се спрема, а пре свега тражи савезнике. Истина је, да се немачки канцелар кнез Биллов разматао, да је Немачка и сама доста јака, да одбрани своје интересе, али у то не верује више ни сам Биллов. Уверност Италије сумњају у Берлину. Главно је сада, да се утврди савез са Аустро-Угарском, јар ако и овај окрене леђа Немачкој, онда њена реч неће ништа вредети у Европи. Да би се то постигло, немачки је цар послао познати нам већ брвојав грофу Голуховском, у ком је Аустро-Угарску назвао искреним помоћником. Аустроугарски изасланик добио је велики орден. Шеф немачког генералштаба, Молтке, дошао је већ 10. (23.) маја о. г. у Беч, да лично честита 25 годишњицу шефа генералног штаба аустроугарске војске, барона Бека, која ће се пак званично прославити тек 11. јулија о. г. по нов. кал.

Ова Молткеова хитња врло је значајна. Сам цар Вилхелм пак стигао је у среду у Беч, да посети нашег владара. За ову се посету званично вели, да је дело учтивости, али у то нико не верује. Та посета има политички значај. У првом ре-

ду хоће цар Вилхелм лично да захвали цару и краљу Францу Јосифу на потпори у мароканском питању и ласкањем на овај начин, да задржи и на даље пријатељство Аустро-Угарске, које је по Немачку у овом тренутку врло драгоцено, и без кога би била посве немоћна.

У Берлину стрепе да им Аустро-Угарска не окрене леђа, јер Мађари отворено устају против савеза са Немачком, а и у Бечу постоји јака странка, која не може да заборави Кенигрец и истискивање Аустрије из Немачке. Боје се, да би у одсудном тренутку могла Аустро-Угарска оставити Немачку на цедилу и тако да јој се освети. Отуда дакле то удварање Аустрији.

Па и Мађарима се већ почеше удварати. Немачки је цар био вољан да дође на откривање споменика Андрашију, само Мађари нису похитали, да га позову. Даље поручују из Берлина да ће помагати Аустро-Угарску да продире на Балкану, те да се настави Андрашијева политика. Но то је дар, који би се само Аустро-Угарској осветио.

Али немачка дипломатија није ни с тим задовољна. Она хоће да створи нов тројни савез, из ког би испала непоуздана Италија — а ушла би Русија. Немачка дипломатија држи, да ће Русија напустити Француску за то, што се Француска удружила са њеним вековним непријатељем с Енглеском нарочито сада, када је зловолна због јапанског рата, који јој је приредила Енглеска.

Да се нешто мути, слути се по томе, што ће ових дана стићи у Беч и шеф руског генералног штаба, Палацин. Полузванично се вели, да он долази не само да барону Беку честита 25-то годишњицу, него и да проучи уређење аустријске војске. Један берлински лист на то примећује да се уређење војске не проучава на делимичним маневрима, него код куће. За то и додаје, да се ту ради о стварању новог тројног савеза. Невероватно није, кад се зна, да у Петрограду још увек главну реч воде Немци. Али и Енглеви не стоје скрштених руку. Бивши енглески министар спољних послова већ је у сабору пожурео владу, да се споразуме са Русијом... Свакако енглеска дипломатија неће лако допустити, да Немачка стече нове савезнике, јер осамљеност Немачке је њен највећи интерес и садашњост. Идемо да видимо.

Пречишћавање.

У Хрватској и Славонији мора да настане пречишћавање на све стране. Много је чега нагомилано за дуге владавине „народне“ странке. Истина, та странка и није била странка по-

литичка, него само десна рука сваког бана, који је сјдео на банску столицу, да врши вољу оваке угарске владе. Ибори и све што је последице избора настало, ту странку је сарањило. Али њени гђијеси остали су на све стране. Не само гђијеси него и људи дуге те владавине остапе на својим мјестима.

У Хрватској и Славонији научили смо, да су поједини и њихови ђефови над законом. Закон је био на папиру али не да се врши, него тек да сведочи, како ништа не вриједи. Устав не слободе, које су и преостале осакаћене и поткресане тек су биле на подсмјех свакоме. Уставна слобода је била у руди и обичног опћинског чиновника. Чиновништво управно један је табор људи, који је држан и плаћан да се закон гази кад год хтједоше они, који су дрмали на марковом тргу судбином земље и народа. У табору том чиновничком има свега и свашта, има тако компромитованих људи, који не би смјели ни једног часа остати на својим мјестима. Не би, ако се хоће правди и закону да даде задовољштина. Не, нијесмо да се врши над ким освета, али мора настати и у Хрватској и Славонији вријеме, које не може трпети на управи онијех људи, који су повани били да раде по закону а они закон гавише, вршише на ште ту народа, на срамоту отаџбине. Они закон знадоше, а знадоше да их никаква сила није смјела нагнати да крше закон. Тешко земљи, гдје се вацари мисао, да закон није закон, да је над законом ђеф појединаца.

Ред је био, да пречишћавање почне с главе. Испријечио се је фактор с којим је здружена опозиција морала рачунати. По том банско питање за сад је скинуто с дневног реда али ред је наставити пречишћавања на ниже. Здружена опозиција је уговором с баном Пејачевићем себи осигурала то право. Сад треба да га и изврши. Одјелни предстојници код владе треба да су људи у које здружена опозиција имаде повјерење. А тако исто и повјереници владе — велики жупани — могу бити само они, који уживају повјерење здружене опозиције. У осталим код реорганизације тај луксуз са великим жупанима треба укинути.

Тако ће се у врховима управе успоставити ред, вајамчити народу, да ће од сад у Хрватској и Славонији респектован бити само они, који су чисти ђефови.

Истина, не би се смјело оставити само на врховима управе. И ниже је људи, који обијесно гавише закон, гушише слободу, титрају се са народом. И ту треба пречишћавања на сав мах. Треба провести страну истрагу против свијех, који се истакосе незаконитим радом. Према резултату истраге треба и с тима људима по-

ступати, како је ко заслужио. А свако треба да стече увјерење, да није народ ради закона, него закон ради народа, да није народ ради чиновника, него чиновници ради народа.

Пречишћавање се мора спровести, јер је гђилеж очит. А не заборавимо, да и опет могу настати дани, кад ће народ доћи у искушење. Па овакав чиновнички табор, који је и сувише дао доказа о гажењу сваког закона, биће и опет маљ слободе народне!

Истина, здружена опозиција није још данас и саборска већина. С тим мора се рачунати. Она не може још данас да ради оно, што ће последице накнадних избора моћи. С тога први задатак првог засиједања саборског треба да је верификацијона расправа, која ће незаконите мандате уништити и народу у великом дијелу изборних средова дати право да пошаље у сабор људе, који ће ојачати здружену опозицију, од ње створити саборску већину.

Тада ће се моћи приступити и посвемашњем пречишћавању.

Црногорски топови.

Да се Аустрија и Италија попреко гледају, то је јавна тајна. Ова два искрена савезника у свакој прилици гледају, да један другог изиграју. Врло је пак занимљиво, како је талијанска дипломатија надмудрила нашег грофа Голуховског. Читали смо сви по новинама, да је Италија поклонила Црној Гори топове. Вест о покљоњеним топовима врло је освоједила грофа Голуховског. Чекао је, да из Рима ту вест оповргну, али узалуд је чекао. У Риму су ћутали и очекивали, какав ће утисак да учени вест о покљоњеним топовима Црној Гори. Знали су добро, да се аустријској дипломатији неће допасти, јер је њој Црна Гора као кост у грлу.

Кад се грофу Голуховском досадило чекати деманти, почео је смишљати, како ће да се освети талијанској дипломатији. Сетио се, да Италија не воли Абисинију, откако су Абисинци извоштили талијанску војску. У бечким новинама објављено је, да ће једна нарочита аустријска депутација ићи абисинском владаоцу и предати му између осталих покљона и један топ. У Риму су одмах осетили, да је то одговор на поклон Црној Гори. Но они у Риму не би били прави потомци Латина, кад не би били лукави. Одмах је изишло у новинама разјашњење о покљону Црној Гори. У том разјашњењу доказано је, да Италија није као таква Црној Гори слала никакав поклон, него је продато једној фирми у Турину неколико старих топова, а црногорска влада је пак те топове откупила од те фир-

ме. Ово је разјашњење збунило грофа Голуховског, јер јон већ више није могао да се извуче, пошто је топ послао званично, а није му баш било пријатно, што се то овако десило. То је за њега било наседаније. Но и тај случај говори о искрености ова два савезника.

Хрватска и Славонија.

»Будапешти Хирлап« има вијест из Загреба, да ће сабор хрватско-славонски бити сазван за 12. (25.) јуни. Потврђује и он вијест »Мађарорсага«, да је Шумановић конферисао с баном и да му је овај понудио подбанску столицу. »Б. Хирлап« хоће да зна, да је Шумановић конферисао у том питању са дром Медаковићем и Вл. Николићем, после тога да је Медаковић конферисао са Старчевићевом странком права. Франк је Медаковићу изјавио, да његова странка неће да види Србина на подбанској столици, али се исто тако противи и »обворашима«, чиме је мислио на дра Врбанића, који стоји у комбинацији да постане одјељни предстојник за богочаст и наставу.

Наравно, ми остављамо за ове вијести одговорност на »Будапешти Хирлапу«.

*

Читуља свијести.

На жалост, не знамо, када ћемо ову рубрику затворити. Јављају нам из Беловара, да се је особито одликовао у раду против опозиције г. Милан Бакић са два своја сина Николом и Костом. Г. Бакић је са својим братом Љубомиром потписао и изборни проглас Георгијевићев у коме су изборници позивани, да гласају за Куеновца. — Нас је изненадио овај глас, јер смо чули од пре, да г. Бакић држаше високо заставу српску у Беловару.

*

Скупштина хрватске напредне странке.

Скупштина ове странке закавана је и одржана у Загребу на Духовске празнике. Скупштина је била врло добро посетијена оба дана. Важно је истаћи, да је др. Корпорић са већим дијелом присташа својих на скупштини изјавио, да иступа из Радићеве сељачке странке и да приступа напредној странци. Странка је организовала се под именом хрватска пучка напредна странка. Доносимо у главном закључке: 1.) Странка стоји на становишту ријечке одлуке и сматра хрватско српску коалицију потребан, те ће је потпомагати не одричући се свог страначког програма према »народном« скупшном, т. ј. преосталим представницима пропале те странке узимље непомирљиво становиште. 2.) Странка ће одржати у свим мјестима јавне скупштине у корист узаконења уставних права а нарочито опћег, тајног, изравног и једнаког права гласа. 3.) Сједињење Далмације са Хрватском (и Славонијом) сматра странка данас најживотијним својим питањем и осуђује покушај оснивања клерикалне странке у Далмацији, која би ометала то сједињење. 4.) Замолиће сабор да створи закон о куповању великих посједа у корист народа. 5.) Поздравља странка најновији покрет српског (и хрватског) народа у Босни и Херцеговини за уставна политичка права.

Састанак Хрвата са Србима и Мађарима.

У понедељак пре подне кад су Мађари кренули за Смедереву на лађи »Цар Никола II« — у исто време су кренули из Земуна за Београд на засебној лађи неколико стотина Хрвата и Хрватица. На сред Саве се сусрели Хрвати из Земуна и Мађари и Срби из Београда. Зауоставили су лађе, направили ћуприје за прелаз и онда потрчали један другом у наручја и на сред Саве те словенске реке грлили се, љубили и плакали од превелике радости. Хрватима је прешао мађарски посланик Чањи, ког су Срби барањди и забрали, те је на српском језику држао одушевљени говор о слови Срба и Хрвата и ових са Мађарима. Браћо Срби и Хрвати! Богу је угодно било да нас већ једном тргне из непријатељског заноса једних на спрам других у који нас је заједнички непријатељ сурвао. Пробудили смо се зора је! али не заборавите: подне још није! И старац је плакао а одушевљена српска, мађарска и хрватска омладина, подигла га је на руке и тако га обносила по лађи бурно клицајући »Живио« и »Елјен«.

Значај мађарске посете у Београду.

Ми смо довели у нашем листу опис о одушевљеном дочеку Мађара у Србији, какав се у Београду не памти. Ленђел је на банкету рекао и дао израза дубоком жалењу, што је Аустрија на препреден начин приграбила две српске најлепше покрајине Босну и Херцеговину. Нада се да ће Мађари са Србима под руку ићи да праве историјску погрешку Европе, тај вапајући грех према племенитом српском народу. С божјом помоћу се узда, да ће успети да покају и кавне срам и поругу познатог освајача, који ненасито прождире туђе народе и пљачка туђе земље. Жло га је што је био вешто посејан равдор између српског и мађарског народа.

После тих речи говорника су грлили и Срби и Мађари, те њега и Ракошија подигосе у тријумфу у вис. Кун је рекао: Вама се браћо Срби прети из Беча новом инвазијом. Али не бојте се! Хајдете нама у братски загрљај, и онда будите уверени, да би Аустрија само преко пирамида од мртвих телеса мађарског народа морала прво прећи. Мађарски народ жели љубав и слогу са Србима. И ако ово не говорим на миловучном и слатком српском језику, говор срца сваки народ разуме. — Њега су Срби такођер од одушевљења подигли у вис. »Мађарорсаг« пише: »За време свечаних дана имали смо небројено пута прилике да се уверимо, да се дивимо том одушевљењу, које није моментално расположење, него је само угрбљена прилика, да своје искрене осећаје искажу. Сваком поједином приликом докле смо били са браћом Србима заједно, уверили смо се, да се са ретким искуством и у напред смишљеном брижљивошћу удесио програм за равноту, који је скопчан са пожртвовањем и великом

љубављу не жалећи никаквог труда, само да нас задовољи. Ту није било разлике. Власти, државници, официри, грађани, сви су се они подједнако трудили, да нам дане које смо у њиховој средини провели, што пријатнијим учине, као и што није ва сво време наше гозбе у Београду ни један знак или гласак помутио искрено весеље«. — Ракоши је рекао на банкету, да му је мило, што може да констатује факт, да се буди свест у мађарског и српског народа и мило му је, што је српски и мађарски народ за павио заједничког непријатеља, који је звезда ишао на то, да ове иначе добре суседе стално држи у завади и крвној омрази. Срећан ће бити кад речи буду претворене у дела.

У Топчидер су ишли на колима окићеним српским и мађарским заставама. Ручак је био приређен под природним хладњацима. Гости су се дивили српским јелима, а особито ћулбастии, ћевапчићима, сиру. — Почетак ручка је оглашен пуцњавом из прагија и Ракошијевићевим маршем, наговештавајући бурно весеље.

»Нама не треба ни Босна ни Херцеговина, ни Македонија, а треба нам ваше пријатељство« — то се могло хладама пути чути за сва три дана из мађарских грла. »Можемо да вам помогнемо, као што можете и ви нама да помогнете!« — »Пријатељство са Србима то је данас политичка потреба првога реда« — пишу будимпештански листови.

Патријарх Георгије испао из делегација.

До сада је патријарх Георгије Бранковић редовно био биран за члана делегације. Но ове године изоставише га, а у место њега изабрат је епископ Лукијан Богдановић. Покушао је Георгије и овом приликом, да се протури, али није више ишло. Он је дакле свуда свршио и остао само да нас још срамоти. О његовим »добрим« делима зна се већ свуда. Отац Георгије је љут због тога. Чика-Стева га теши, што је и он, чика-Стева, ове године испао и из угарског сабора... Вели, има с ким да дели злу судбу...

Српска штедионица у Задру.

Ова српска штедионица имала је прошле године промета К. 5 581 015.64. На крају године 1905. имала је 658 чланова са 1518 честица у номиналној вриједности К. 157.872 Чиста добит је 4967 круна 36 потура од којих је 20% одбијено у резервни фонд.

Ибзен и принчеви.

Када се оно Ибзен бавио у Риму, посетила су два шведска принца тај вечити град Рим. Краљ Оскар ценећи уваженога песника Ибзена, изјави шведском посланику, да би дивна прилика била, да принчеве упозна са Ибзеном Посланик је ту краљеву жељу уважио, те приреди сјајан ручак у част принчева, али је нашао да баш није најбољег позвати песника без

титуле и ордена, него је држао да ће и то велика част бити за једног песника, ако га позове на чај после ручка, као што је и учинио. Хенрик Ибзен увређен на ову нетактичност одговори пославши посланику своју посетну карту, на којој су свега ове четири речи биле: »Никада не пијем чај!«

В р е м е.

Према телеграфском извештају од 6. јуна може се очекивати променљиво, хладно време, овде онде киша.

Брзојави »Застави«.

Стигли 24. маја.

Седница посланичке куће.

Будимпешта. У посланичкој кући говорио је словачки народосни посланик Јехличка у личној ствари. Одговорио је на нападаје Молнара и Раковског. Рекао је, да су кандидати пучке странке Чатари и Беницки пред бирачима држали управо панславистичке гозоре. — Предлог о индентитету и новацима примљен је и у трећем читању. Изабрано је квотно изасланство.

Немачки цар у Бечу.

Беч. Данас пре подне сти-гао је овамо немачки цар. Владари су се поздравили најсрдачније. Пружили су један другом руке и двапут се пољубили, па затим и трећи пут. Немачки цар је затим приказао своју пратњу. Краљ Фрања Јосиф са сваким се руковао. После тога оба владара сели су на дворски вон и одвезли се у Шенбрун.

Беч. Цар Виљем је положио венац на сандук покојног престолонаследника Рудолфа. Посетио је чланове горње куће и и грофа Голуховског. По подне био је обед немачком у посланству.

П о п л а л а.

Сасреген. Река Марош се излила. Поплавила је велики простор. Порушила је железнички насип.

Т р г о в и н а.

БУДИМПЕШТА, 6. јуна 1906. — (Брзојавни извештај).

Г о т о в а р о б њ.

Раж прве каквоће 12 кр. 75 п. до 12 кр. 90 п.
Раж средње каквоће 12 кр. 60 п. до 12 кр. 70 п.
Јечам за храну 14 кр. — пот. до 14 кр. 50 пот.
Јечам за кување пива 13 кр. 50 п. до 14 кр. — п.
Зоб прве каквоће 17 кр. 40 п. до 18 кр. — п.
Зоб средње каквоће 17 кр. 20 п. до 17 кр. 40 п.
Кукуруз домаћи 12 кр. 90 пот. до 13 кр. 05 п.

Т е р м и н и.

Жито за октобар 15 кр. 68 п. до 15 кр. 70 п.
Жито за април 1906. 16 кр. 24 п. до 16 кр. 26 п.
Раж за октобар 12 кр. 98 п. до 13 кр. — пот.
Кукуруз за јули 13 кр. 02 пот. до 13 кр. 04 п.
Кукуруз за август 13 кр. 18 пот. до 13 кр. 20 пот.
Кукуруз за мај 1907. г. 11 кр. 52 п. до 11 кр. 54 п.
Репица за август 28 кр. 60 пот. до 28 кр. 80 пот.

Ове од 100 кила